

POSTANOWIENIE

Dnia 29 stycznia 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Wiesław Koziellewicz

w sprawie **D. J.**

oskarżonego z art. 157 § 1 k.k.

po rozpoznaniu na posiedzeniu w dniu 29 stycznia 2021 r.

skargi obrońcy oskarżonego

na wyrok Sądu Okręgowego w W.

z dnia 22 czerwca 2020 r., sygn. akt VI Ka (...)

uchylający wyrok Sądu Rejonowego w W.

z dnia 2 października 2019 r., sygn. akt IV K (...)

p o s t a n o w i ł:

1) oddalić skargę;

**2) obciążyć D. J. kosztami sądowymi
postępowania skargowego.**

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w W., wyrokiem z dnia 2 października 2019 r., sygn. akt IV K (...), uznał oskarżonego D. J., w ramach zarzucanego mu aktem oskarżenia czynu, za winnego tego, że w nocy 11 lutego 2018 r. w W. pod klubem E. uderzył w twarz A. K., powodując u niego obrażenia ciała w postaci złamania korony zęba 21 oraz uszkodzenia błony śluzowej w obrębie wargi dolnej, które skutkowały naruszeniem czynności narządu ciała na okres poniżej siedmiu dni, czym wyczerpał dyspozycję art. 157 § 2 k.k., i za to na mocy tego przepisu wymierzył mu karę czterech miesięcy ograniczenia wolności, z obowiązkiem wykonywania nieodpłatnej, kontrolowanej pracy na cele społeczne, w wymiarze dwudziestu godzin w stosunku miesięcznym. Na podstawie art. 46 § 1 k.k. zobowiązał go do naprawienia szkody w części, poprzez zapłatę na rzecz pokrzywdzonego A. K. kwoty 2500 zł. obejmującej zwrot wydatków poniesionych w związku z doznanymi obrażeniami.

Sąd Okręgowy w W. wyrokiem z dnia 22 czerwca 2020 r., sygn. akt VI Ka (...), po rozpoznaniu apelacji prokuratora oraz obrońcy oskarżonego D. J. uchylił zaskarżony wyrok i przekazał sprawę Sądowi Rejonowemu w W. do ponownego rozpoznania.

Na powyższy wyrok złożył skargę obrońca oskarżonego D. J., zaskarżając go w całości, na korzyść oskarżonego i **zarzucając** naruszenie art. 437 § 2 k.p.k., poprzez uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu I instancji i przekazanie sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania na skutek wadliwego przyjęcia, iż w okolicznościach niniejszej sprawy brak było podstaw do umorzenia postępowania w trybie art. 17 § 1 pkt 9 k.p.k., albowiem brak skargi uprawnionego podmiotu nastąpił dopiero w momencie wyrokowania, na skutek nieprawidłowego zastosowania przez Sąd Rejonowy w W. art. 399 § 1 k.p.k. a zatem stwierdzona bezwzględna przyczyna odwoławcza ma charakter wtórny do kwalifikacji prawnej powołanej w akcie oskarżenia, podczas gdy w przedmiotowej sprawie nie zachodziły podstawy do uchylenia wyroku Sądu I instancji i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania, lecz zachodziły podstawy do uchylenia wyroku Sądu I instancji i umorzenia niniejszego postępowania wobec braku skargi uprawnionego oskarżyciela, w szczególności na skutek podniesienia zarzutów zawartych w apelacji oskarżyciela publicznego i obrońcy związanych z przedmiotową kwestią, ograniczających się do wskazania naruszenia przez Sąd I Instancji przepisów postępowania poprzez wydanie wobec oskarżonego wyroku skazującego w sytuacji braku skargi uprawnionego oskarżyciela, a którą to okoliczność Sąd II instancji był w przedmiotowym wypadku wyłącznie zobligowany do wzięcia pod uwagę z urzędu bez względu na podniesione zarzuty i granice zaskarżenia w apelacjach - a zatem ograniczenia przedmiotowego zarzutu de facto do naruszenia przez Sąd I Instancji art. 17 § 1 pkt 9 k.p.k. - a w konsekwencji wobec braku zarzucenia w apelacji oskarżyciela publicznego naruszenia innych przepisów postępowania, a szczególności art. 399 § 1 k.p.k., czy też art. 60 § 3 k.p.k. - poprzez wskazane przez Sąd Odwoławczy nieprawidłowe zastosowanie przez Sąd I instancji art. 399 § 1 k.p.k., oraz zaniechanie odebrania przez Sąd I instancji jednoznacznego stanowiska od oskarżyciela publicznego w przedmiocie objęcia ściganiem czynu zarzucanego oskarżonemu wobec zachodzenia możliwości zmiany kwalifikacji prawnej czynu, z czynu ściganego z oskarżenia publicznego na czyn ścigany z oskarżenia prywatnego, wobec treści opinii biegłego z zakresu stomatologii i uprzedzenie stron o możliwości dokonania takiej zmiany przez Sąd I instancji - a których to naruszeń Sąd II instancji nie mógł już wziąć pod uwagę z urzędu, lecz w tym zakresie był związany granicami zaskarżenia i granicami podniesionych zarzutów stosowanie do treści art. 433 § 1 k.p.k., co w powiązaniu z faktem braku zajęcia przez prokuratora stanowiska w przedmiocie objęcia ściganiem czynu zarzuconemu oskarżonemu wyrokiem

Sądu I instancji winno skutkować uchyleniem wyroku Sądu I instancji i umorzeniem niniejszego postępowania na etapie postępowania odwoławczego. Podnosząc tak sformułowany zarzut **wniósł** o uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu Okręgowego w W. i przekazanie przedmiotowej sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania.

W pisemnej odpowiedzi na skargę Prokurator Prokuratury Okręgowej w W. wniósł o oddalenie skargi.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga obrońcy oskarżonego nie zasługuje na uwzględnienie.

Podstawą skuteczności nadzwyczajnego środka zaskarżenia, uregulowanego w art. 539a § 1 k.p.k., jest wykazanie (po myśli § 3 tego przepisu), że wydanie – na etapie postępowania apelacyjnego – orzeczenia kasatoryjnego naruszało art. 437 k.p.k. [w rzeczywistości chodzi o art. 437 § 2 zdanie drugie k.p.k. – zob. D. Świecki, w: D. Świecki (red.), Kodeks postępowania karnego. Komentarz do zmian 2016, Warszawa 2016, s. 590] lub też, że przy wydaniu tego orzeczenia wystąpiła bezwzględna przyczyna odwoławcza z art. 439 § 1 k.p.k. Jednocześnie warto przypomnieć, iż stosownie do treści art. 437 § 2 zdanie drugie k.p.k., uchylenie orzeczenia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania może nastąpić wyłącznie w wypadkach wskazanych w art. 439 § 1 k.p.k., art. 454 k.p.k. lub jeżeli jest konieczne przeprowadzenie na nowo przewodu w całości.

Trafnie ustalił Sąd Okręgowy w W., że zaskarżony apelacjami wyrok został wydany w sytuacji, gdy Sąd I instancji nie zastosował instytucji z art. 399 § 1 k.p.k. Upředzenie stron o możliwości zmiany kwalifikacji prawnej czynu zarzucanego w skardze oskarżycielskiej, o czym stanowi art. 399 § 1 k.p.k., jest istotnym elementem rzetelnego procesu karnego. Brak upředzenia o możliwości zmiany kwalifikacji prawnej czynu zarzucanego oskarżonemu D. J. z art. 157 § 1 k.k., na art. 157 § 2 kk., który stanowi występek ścigany z oskarżenia prywatnego, a także zaniechanie odebrania od oskarżyciela publicznego oraz oskarżyciela posiłkowego stosownych oświadczeń, spowodował, że zaskarżony wyrok obarczony był już z chwilą jego wydania istotną wadą prawną. W orzecznictwie Sądu Najwyższego podkreśla się, że jeżeli w toku postępowania o przestępstwo ścigane z urzędu (w trybie oskarżenia publicznego), okaże się, że zarzucany czyn należy zakwalifikować jako przestępstwo ścigane z oskarżenia prywatnego lub zmienić kwalifikację na kumulatywną obejmującą przestępstwo ścigane z oskarżenia prywatnego, sąd powinien zwrócić się do prokuratora o oświadczenie co do popierania tego oskarżenia także na wypadek uznania czynu jako prywatnoskargowy, a więc w przedmiocie objęcia ściganiem (por. np. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 27 stycznia 1972 r., sygn. akt VI KZP 51/71, OSNPG 1972, z. 2, poz. 32, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 marca 1972 r., sygn. akt V KRN 46/72,

wyrok Sądu Najwyższego z dnia 26 maja 1975 r., sygn. akt Rw 237/75, OSNKW 1975, z. 8, poz. 117).

Nie ulega przy tym wątpliwości, że niedopełnienie przez Sąd Rejonowy w W., w opisanych wyżej okolicznościach, nałożonego na ten Sąd procesowego obowiązku, który umożliwiłby oskarżycielowi publicznemu złożenie oświadczenia co do objęcia ściganiem zarzucanego czynu, w wersji ustalonej przez Sąd, a oskarżycielowi posiłkowemu oświadczenia odnośnie wstąpienia w prawa oskarżyciela prywatnego, **stanowi rażące uchybienie procesowe, mające istotny wpływ na treść wyroku.**

Ubocznie należy podnieść, że przesłankę procesową z art. 17 § 1 pkt. 9 k.p.k. – brak skargi uprawnionego oskarżyciela, należy zawsze w realiach sprawy rozpatrywać zarówno od strony formalnej, jak i materialnej, to jest w aspekcie woli ścigania i jej zewnętrznego wyrazu. Treścią skargi jest oświadczenie woli i wiedzy oskarżyciela w przedmiocie ścigania oskarżonego o dany czyn. Oświadczenie to uzewnętrznia się przez dokonanie odpowiedniej czynności procesowej (por. Z. Muras, *Bezwzględne przyczyny odwoławcze w polskim procesie karnym*, Toruń 2004, s. 145 – 151). Brak skargi uprawnionego oskarżyciela zachodzi, gdy sąd od samego początku procedował w sprawie, w której oskarżyciel nie wniósł skargi albo wniósł ją nieuprawniony oskarżyciel, bądź gdy sąd prowadził dalej postępowanie mimo, że skargę skutecznie cofnięto (art. 14 § 2 k.p.k.), czy odstąpiono od oskarżenia (np. art. 491 § 1 k.p.k., art. 496 § 1 k.p.k.).

Sąd Najwyższy, w niniejszym składzie, podziela stanowisko wyrażone w pisemnej odpowiedzi prokuratora na skargę, że obowiązkiem Sądu I instancji w zaistniałych okolicznościach, w pierwszej w kolejności było uzyskanie na rozprawie od oskarżyciela publicznego oraz oskarżyciela posiłkowego stosownych oświadczeń, a w razie ich nieobecności, zwrócenia się do nich o ich przedłożenie, której to powinności ten Sąd nie dopełnił. W takiej sytuacji procesowej konieczne było uchylenie zaskarżonego wyroku, z jednoczesnym przekazaniem sprawy do ponownego rozpoznania. Sąd odwoławczy, wbrew stanowisku obrońcy oskarżonego, nie był uprawniony, w tych realiach, do uchylenia zaskarżonego wyroku i umorzenia postępowania.

Kierując się przedstawionymi motywami Sąd Najwyższy rozstrzygnął jak na wstępie.

